

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2022. gada 8. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Trešo valstu valstspiederīgo aizturēšana – Pamattiesības uz brīvību – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pants – Aizturēšanas likumības nosacījumi – Direktīva 2008/115/EEK – 15. pants – Direktīva 2013/33/ES – 9. pants – Regula (ES) Nr. 604/2013 – 28. pants – Aizturēšanas likumības un aizturēšanas pasākuma turpināšanas pārbaude – Pārbaude pēc savas ierosmes – Pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā – Pamattiesību hartas 47. pants

Apvienotajās lietās C-704/20 un C-39/21

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) un *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā, Nīderlande) iesniegusi ar attiecīgi 2020. gada 23. decembra un 2021. gada 26. janvāra lēmumiem un kas Tiesā iesniegti 2020. gada 23. decembrī un 2021. gada 26. janvārī, tiesvedībās

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

pret

C,

B (C-704/20)

un

X

pret

***Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (C-39/21),**

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents), J. Regans [*E. Regan*] un L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], A. Kumins [*A. Kumin*], N. Jēskinens

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

[N. Jääskinen], N. Vāls [N. Wahl], M. Gavalecs [M. Gavalec], Z. Čehi [Z. Csehi] un O. Spinjana-Matei [O. Spineanu-Matei],

ģenerālvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [J. Richard de la Tour]

sekretāre: M. Ferreira [M. Ferreira], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 1. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- C un B vārdā – P. H. Hillen, *advocaat*,
- X vārdā – C. F. Wassenaar, *advocaat*,
- Nīderlandes valdības vārdā – M. K. Bulterman un P. Huurnink, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – A. Azéma, C. Cattabriga un G. Wils, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2022. gada 21. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), 15. pantu, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.), 9. un 21. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.), 6. un 28. pantu, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 6., 24. un 47. pantu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti saistībā ar lietām starp trešo valstu valstspiederīgajiem B, C un X un *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande; turpmāk tekstā – “valsts sekretārs”) par šīm trim personām piemēroto aizturēšanas pasākumu likumību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2008/115

- 3 Direktīvas 2008/115 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas dalībvalstīs ir jāpiemēro attiecībā uz nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības.”

- 4 Šīs direktīvas 3. pantā “Definīcijas” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

9) “mazāk aizsargātas personas” ir nepilngadīgie, nepavadīti nepilngadīgie, invalīdi, vecāka gadagājuma cilvēki, grūtnieces, vientuļi vecāki ar nepilngadīgiem bērniem un personas, kas ir spīdzinātas, izvarotas vai cietušas no citas nopietnas psiholoģiskas, fiziskas vai seksuālas vardarbības.”

- 5 Šīs direktīvas 4. panta “Labvēlīgāki nosacījumi” 3. punktā ir noteikts:

“Šī direktīva neierobežo dalībvalstu tiesības pieņemt vai saglabāt noteikumus, kas ir labvēlīgāki personām, uz kurām tie attiecas, ar nosacījumu, ka šādi noteikumi atbilst šai direktīvai.”

- 6 Minētās direktīvas 15. pantā “Turēšana apsardzībā [aizturēšana izraidīšanas nolūkā]” ir noteikts:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja:

a) pastāv bēgšanas iespējamība vai

b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikviens turēšana apsardzībā ir iespējami īsa un turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un ja tie tiek veikti ar pienācīgu rūpību.

2. Rīkojumu par turēšanu apsardzībā izdod administratīvās vai tiesas iestādes.

Rīkojumu par turēšanu apsardzībā izdod rakstiski un norāda faktiskos un juridiskos iemeslus.

Ja rīkojumu par turēšanu apsardzībā ir izdevušas administratīvās iestādes, dalībvalstis

- a) vai nu paredz rīkojuma par turēšanu apsardzībā likumīguma ātru juridisku pārskatīšanu iespējami īsā laikā no turēšanas apsardzībā sākuma brīža,
- b) vai arī nodrošina attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam tiesības vērsties tiesā, lai tā iespējami īsā laikā lemtu par viņa turēšanas apsardzībā likumību un pieņemtu attiecīgu lēmumu pēc iespējas ātrāk no attiecīgā tiesas procesa sākšanas brīža. Šādā gadījumā dalībvalstis nekavējoties informē attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo par iespēju veikt šādas darbības.

Attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo nekavējoties atbrīvo, ja turēšana apsardzībā nav likumīga.

3. Visos gadījumos turēšanu apsardzībā pārskata ar pamatotu regularitāti vai nu pēc attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pieteikuma saņemšanas, vai *ex officio*. Pagarinātas turēšanas apsardzībā gadījumā minēto pārskatīšanu uzrauga tiesu iestāde.

4. Ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla, vai ja 1. punktā noteiktie apstākļi vairs nepastāv, turēšanu apsardzībā vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

5. Turēšana apsardzībā ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ielgt šādu iemeslu dēļ:

- a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai
- b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.”

Direktīva 2013/33

- 7 Direktīvas 2013/33 1. pantā “Mērķis” ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir noteikt standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju [...] uzņemšanai dalībvalstīs.”

- 8 Šīs direktīvas 2. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā ir šādas definīcijas:

[..]

- h) “aizturēšana” ir dalībvalsts veikta pieteikuma iesniedzēja ieslodzīšana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam vai iesniedzējai ir liegta pārvietošanās brīvība.”

9 Šīs pašas direktīvas 8. pants “Aizturēšana” ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis personu neaiztur tikai tā iemesla dēļ, ka tā ir pieteikuma iesniedzējs saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai [(OV 2013, L 180, 60. lpp.)].

2. Vajadzības gadījumā un pamatojoties uz katras lietas individuālu izvērtējumu, dalībvalstis var pieteikuma iesniedzēju aizturēt, ja citus, mazāk ierobežojošus alternatīvus līdzekļus nav iespējams efektīvi piemērot.

3. Pieteikuma iesniedzēju var aizturēt tikai:

- a) lai noteiktu vai pārbaudītu viņa identitāti vai valstspiederību;
- b) lai noteiktu tos elementus, kuri ir pamatā viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumam, kurus nevarētu iegūt neaizturot, jo īpaši, ja pastāv pieteikuma iesniedzēja bēgšanas iespējamība;
- c) lai procedūras sakarā izņemtu par pieteikuma iesniedzēja tiesībām ieceļot valsts teritorijā;
- d) ja viņš ir aizturēts saskaņā ar atgriešanas procedūru atbilstīgi [Direktīvai 2008/115], lai sagatavotu atgriešanu un/vai īstenotu izraidīšanas procesu, un ja attiecīgā dalībvalsts var ar objektīviem kritērijiem pamatot – tostarp to, ka viņam jau bija iespēja piekļūt patvēruma procedūrai –, ka ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka viņš sagatavojis starptautiskās aizsardzības pieteikumu tikai, lai aizkavētu vai traucētu atgriešanas lēmuma izpildi;
- e) ja tas nepieciešams valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai;
- f) saskaņā ar [Regulas Nr. 604/2013 28. pantu].

Aizturēšanas pamatus nosaka valsts tiesību aktos.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts tiesību aktos tiek paredzēti noteikumi attiecībā uz aizturēšanas alternatīvām, piemēram, regulāru reģistrēšanos attiecīgās iestādēs, finansiālas garantijas iemaksu vai pienākumu uzturēties norādītā vietā.”

10 Šīs pašas direktīvas 9. pantā “Garantijas aizturētiem pieteikuma iesniedzējiem” ir paredzēts:

“1. Pieteikuma iesniedzēju aiztur tikai uz cik iespējams īsu laiku un patur apcietinājumā tikai, kamēr ir piemērojami 8. panta 3. punktā paredzētie pamati.

Administratīvās procedūras, kas attiecas uz 8. panta 3. punktā paredzētajiem aizturēšanas pamatiem, veic ar pienācīgu rūpību. Administratīvo procedūru kavēšanās, ko nevar piedēvēt pieteikuma iesniedzējam, nav pamatojums aizturēšanas turpināšanai.

2. Pieteikuma iesniedzēju aizturēšanas rīkojumu izdod rakstiski tiesu vai administratīvās iestādes. Aizturēšanas rīkojumā norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kas ir tā pamatā.

3. Ja aizturēšanas rīkojumu izdod administratīvās iestādes, dalībvalstis nodrošina aizturēšanas likumības ātru juridisku pārskatīšanu, to veicot *ex officio* un/vai pēc pieteikuma iesniedzēja

pieprasījuma. Ja šādu aizturēšanas likumības pārskatīšanu veic *ex officio*, lēmumu pieņem pēc iespējas drīzāk kopš aizturēšanas. Ja pārskatīšanu veic pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma, par to nolemj pēc iespējas drīzāk kopš attiecīgās procedūras sākuma. Dalībvalstis valsts tiesību aktos attiecīgi nosaka laikposmu, kurā ir jāveic *ex officio* pārskatīšana tiesā un/vai pārskatīšana tiesā pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma.

Ja juridiskās pārskatīšanas rezultātā tiek konstatēts, ka aizturēšana ir nelikumīga, attiecīgo pieteikuma iesniedzēju nekavējoties atbrīvo.

4. Aizturētus pieteikuma iesniedzējus viņiem saprotamā valodā vai valodā, kuru ir pamats uzskatīt par šīm personām saprotamu, nekavējoties rakstiski informē par aizturēšanas iemesliem un valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām aizturēšanas rīkojuma apstrīdēšanai, kā arī par iespēju lūgt bezmaksas juridisko palīdzību un pārstāvību.

5. Tiesu iestāde ik pēc saprātīga laika posma *ex officio* un/vai pēc attiecīgā pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma pārskata aizturēšanu, jo īpaši, ja aizturēšana ir ilgstoša, ja rodas attiecīgi apstākļi vai kļūst pieejama jauna informācija, kas var ietekmēt aizturēšanas likumību.

6. Ja 3. punktā minētais aizturēšanas rīkojums tiek juridiski pārskatīts, dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir pieejama bezmaksas juridiskā palīdzība un pārstāvība. Tā ietver vismaz nepieciešamo procesuālo dokumentu sagatavošanu un piedalīšanos uzklaušanās tiesu iestādēs pieteikuma iesniedzēja vārdā.

[..]”

- 11 Direktīvas 2013/33 21. pantā “Vispārīgs princips” ir noteikts, ka:

“Dalībvalstis savos valsts tiesību aktos, ar kuriem īsteno šo direktīvu, ņem vērā šādu mazāk aizsargātu personu īpašās vajadzības – nepilngadīgie [..].”

Regula Nr. 604/2013

- 12 Regulas Nr. 604/2013 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts:

“Šajā regulā ir paredzēti kritēriji un mehānismi, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kurš iesniegts kādā no dalībvalstīm [..].”

- 13 Šīs regulas 6. panta “Garantijas nepilngadīgajiem” 1. punktā ir paredzēts:

“Bērna intereses ir dalībvalstu galvenais apsvērums attiecībā uz visām šajā regulā paredzētajām procedūrām.”

- 14 Minētās regulas 28. pantā “Aizturēšana” ir noteikts:

“1. Dalībvalstis neaiztur personu vienīgi tādēļ, ka uz viņu attiecas šajā regulā paredzētā procedūra.

2. Ja pastāv būtiska personas bēgšanas iespējamība, dalībvalstis var aizturēt attiecīgo personu, lai nodrošinātu pārsūtīšanas procedūras saskaņā ar šo regulu, balstoties uz individuālu izvērtējumu,

un tiktāl, ciktāl aizturēšana ir samērīga, un nav iespējams efektīvi piemērot citus mazāk stingrus alternatīvus pasākumus.

3. Aizturēšanu veic uz iespējami īsāku laikposmu un ne ilgāk kā uz laiku, kas saprātīgi uzskatāms par nepieciešamu, lai ar pienācīgu rūpību izpildītu vajadzīgās administratīvās procedūras, līdz ir pabeigta pārsūtīšana saskaņā ar šo regulu.

Ja persona tiek aizturēta saskaņā ar šo pantu, uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījuma iesniegšanas termiņš nepārsniedz vienu mēnesi no pieteikuma iesniegšanas. Dalībvalsts, kas veic procedūru saskaņā ar šo regulu, šādos gadījumos lūdz atbildēt steidzami. Šādu atbildi sniedz divās nedēļās no pieprasījuma saņemšanas. Atbildes nesniegšana divās nedēļās ir pielīdzināma pieprasījuma akceptam un ietver pienākumu uzņemt vai uzņemt atpakaļ personu, tostarp veikt atbilstošus pasākumus saistībā ar tās ierašanos.

Ja persona tiek aizturēta saskaņā ar šo pantu, minētās personas pārsūtīšanu no pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts uz atbildīgo dalībvalsti veic, cik drīz vien praktiski iespējams un vēlākais sešās nedēļās no brīža, kad cita dalībvalsts ir netieši vai tieši akceptējusi pieprasījumu uzņemt vai uzņemt atpakaļ attiecīgo personu [..].

Ja pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts neievēro termiņus uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pieprasījuma iesniegšanai vai ja pārsūtīšana netiek veikta trešajā daļā minētajā sešu nedēļu termiņā, personu vairs neaiztur. [..]

4. Attiecībā uz aizturēšanas nosacījumiem un aizturētām personām piemērojamām garantijām, lai nodrošinātu pārsūtīšanas procedūras uz atbildīgo dalībvalsti, piemēro [Direktīvas 2013/33] 9., 10. un 11. pantu.”

Nīderlandes tiesības

Vw

- 15 2000. gada 23. novembra *wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet* (*Vreemdelingenwet 2000*) (2000. gada Ārvalstnieku likums; *Stb.* 2000, Nr. 495), ar grozījumiem, kas stājās spēkā 2011. gada 31. decembrī, lai transponētu Direktīvu 2008/115 Nīderlandes tiesībās (turpmāk tekstā – “Vw”), 59. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka ārvalstnieku, kurš valstī neuzturas likumīgi, valsts sekretārs var aizturēt – ja to prasa sabiedriskās kārtības vai valsts drošības intereses –, lai viņu izraidītu no Nīderlandes teritorijas.
- 16 Vw 59.a pantā ir noteikts, ka ārvalstniekus, kuriem ir piemērojama Regula Nr. 604/2013, ievērojot šīs regulas 28. pantu, var aizturēt, lai viņus pārsūtītu uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par Nīderlandes teritorijā iesniegtā starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu.
- 17 Vw 59.b pantā ir paredzēts, ka atsevišķus ārvalstniekus, kas iesnieguši uzturēšanās atļaujas pieteikumu, var aizturēt, ja tas ir nepieciešams, lai noskaidrotu pieteikuma iesniedzēja identitāti vai valstspiederību vai lai noteiktu citus pieteikuma izvērtēšanai nepieciešamos elementus, it īpaši, ja pastāv izvairīšanās risks.

18 Vw 91. panta 2. punktā ir noteikts:

“Ja [*Raad van State* (Valsts padome), lemjot apelācijas instancē,] uzskata, ka izvirzītais iebildums, visticamāk, nenovedīs pie atcelšanas, tā var aprobežoties ar šo vērtējumu sava nolēmuma pamatojumā.”

19 Vw 94. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Ja [valsts sekretārs] ir pieņēmis lēmumu, ar ko nosaka brīvības atņemšanas pasākumu, kurš paredzēts [...] 59., 59.a un 59.b pantā, viņš informē [kompetento tiesu] par lēmumu ne vēlāk kā divdesmit astotajā dienā pēc šī lēmuma paziņošanas, ja vien ārvalstnieks jau nav pats cēlis prasību. Tiklīdz tiesai ir paziņots, tiek uzskatīts, ka ārvalstnieks ir cēlis prasību attiecībā pret lēmumu, ar ko nosaka brīvības atņemšanas pasākumu. Prasībā tiek prasīta arī kompensācija.

[..]

4. Tiesa nekavējoties nosaka izmeklēšanas tiesas sēdes datumu. Tiesas sēde notiek ne vēlāk kā četrpadsmitajā dienā pēc prasības pieteikuma vai paziņojuma saņemšanas. [..]

[..]

6. Ja tiesa uzskata, ka attiecīgā pasākuma piemērošana vai izpilde ir pretrunā šim likumam, vai ja, izsvērusi visas iesaistītās intereses, tā uzskata, ka šis pasākums nav pamatots, tad tā apmierina prasību. Šādā gadījumā tiesa izdod rīkojumu atcelt pasākumu vai grozīt tā izpildes kārtību.

[..]”

Awb

20 1992. gada 4. jūnija *wet houdende algemene regels van bestuursrecht* (*Algemene wet bestuursrecht*) (Likums par administratīvo tiesību vispārējiem noteikumiem (Vispārējais administratīvo tiesību likums); *Stb.* 1992, Nr. 315), redakcijā, kas piemērojama pamatlīstas faktiskajiem apstākļiem (turpmāk tekstā – “*Awb*”), 8:69. pantā ir noteikts:

“1. Tiesa, kurā celta prasība, pieņem nolēmumu, pamatodamās uz prasības pieteikumu, iesniegtajiem dokumentiem, iepriekšēju izmeklēšanu un lietas izmeklēšanu tiesas sēdē.

2. Tiesa pēc savas ierosmes papildina ar tiesību jautājumiem saistītos pamatus.

3. Tiesa pēc savas ierosmes var papildināt faktus.”

21 Saskaņā ar *Awb* 8:77. pantu:

“1. Rakstveida nolēmumā norāda:

[..]

b) nolēmuma pamatojumu;

[..].”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Tiesvedības attiecībā uz B un C (C-704/20)

- 22 Alžīrijas valstspiederīgais B puda nodomu iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu Nīderlandē. Ar 2019. gada 3. jūnija lēmumu valsts sekretārs viņu aizturēja saskaņā ar Vw 59.b pantu, lai noskaidrotu viņa identitāti un konstatētu pieteikuma izskatīšanai nepieciešamos elementus.
- 23 B cēla prasību attiecībā uz šo lēmumu *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā, Nīderlande).
- 24 Ar 2019. gada 18. jūnija spriedumu šī tiesa, nelemdama par izvirzītajiem prasības pamatiem, apmierināja prasību – balstīdamās uz pamatu, kuru B nebija izvirzījis –, ka valsts sekretārs neesot rīkojies ar pienācīgo rūpību. Tādēļ minētā tiesa izdeva rīkojumu par aizturēšanas pasākuma atcelšanu un nosprieda, ka B pienākas kompensācija.
- 25 C ir Sjerraleones valstspiederīgais. Ar 2019. gada 5. jūnija lēmumu valsts sekretārs, pamatojoties uz Vw 59.a pantu, viņu aizturēja, lai nodrošinātu viņa pārsūtīšanu uz Itāliju saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013.
- 26 C attiecībā uz šo lēmumu iesniedza prasību *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā).
- 27 Ar 2019. gada 19. jūnija spriedumu šī tiesa noraidīja C izvirzītos pamatus kā nepamatotus, bet apmierināja prasību, pamatodamās uz to, ka valsts sekretārs nav organizējis šīs personas pārsūtīšanu uz Itāliju ar pienācīgo rūpību. Tādēļ minētā tiesa izdeva rīkojumu par aizturēšanas pasākuma atcelšanu un nosprieda, ka C pienākas kompensācija.
- 28 Valsts sekretārs par šī sprieduma 24. un 27. punktā minētajiem spriedumiem iesniedza apelācijas sūdzības *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande). Minētā tiesa vēlas, lai Tiesa lemtu par B un C, kā arī dažu Nīderlandes tiesu apgalvojumu, ka Savienības tiesībās tiesām ir noteikts pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt visus nosacījumus, kuriem aizturēšanai ir jāatbilst, lai tā būtu likumīga.
- 29 Konkrēti par Savienības tiesībām iesniedzējtiesa vispirms konstatē, ka B un C aizturēšanas brīdī viņi Nīderlandē uzturējās likumīgi. Līdz ar to, kaut arī šī tiesa uzskata, ka atbilstošās tiesību normas aizturēšanas jomā šajā gadījumā ir Direktīvas 2013/33 un Regulas Nr. 604/2013 normas, tā vēlas, lai uzdotā jautājuma izskatīšanas ietvaros tiktu ņemta vērā arī Direktīva 2008/115.
- 30 Turpinājumā minētā tiesa paskaidro, ka jebkurai aizturēšanai, kas paredzēta šajos Savienības tiesību instrumentos, Nīderlandē ir piemērojamas administratīvā procesa tiesības, kas principā neļauj Nīderlandes tiesām pēc savas ierosmes pārbaudīt, vai attiecīgais aizturēšanas pasākums atbilst likumības nosacījumiem, uz kuru neievērošanu ieinteresētā persona nav atsaukusies. Vienīgais izņēmums no šī principa attiecoties uz tādu sabiedriskās kārtības noteikumu ievērošanas kontroli kā noteikumi par jurisdikciju un iespēju vērsties tiesā.
- 31 Iesniedzējtiesa norāda, ka ir daudzi nosacījumi, kuri attiecas uz trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanas pasākuma likumību. Tie citastarp attiecoties uz ieinteresētās personas iztaujāšanu, tās identitātes, valstspiederības un uzturēšanās tiesību pārbaudi, attiecīgās personas tiesībām uz

konsulāro, juridisko un lingvistisko palīdzību, šīs personas tiesībām uz aizstāvību, bēgšanas vai izvairīšanās no kontroles riska esamību, personas izraidīšanas vai pārsūtīšanas iespējamību, valsts sekretāra izrādīto rūpību, šī aizturēšanas pasākuma parakstīšanas un pieņemšanas datumu, kā arī to, vai minētais aizturēšanas pasākums atbilst samērīguma principam.

- 32 Minētā tiesa uzskata, ka no Savienības tiesībām neizriet pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt visus šos likumības nosacījumus. No 2007. gada 7. jūnija sprieduma *van der Weerd* u.c. (no C-222/05 līdz C-225/05, EU:C:2007:318) izrietot, ka Savienības tiesībās tiesnesim nav uzlikts pienākums tiesvedībā par administratīvā akta likumību pēc savas ierosmes pārbaudīt šo tiesību normu ievērošanu, ja vien šo normu nozīme Savienības tiesību sistēmā nav pielīdzināma sabiedriskās kārtības noteikumiem vai ja lietas dalībniekiem attiecīgajā tiesvedībā nav iespējams izvirzīt pamatu par šo tiesību pārkāpumu. Tomēr minētā tiesa uzskata, ka aizturēšanas jomas nosacījumiem nav tāda paša ranga kā valsts sabiedriskās kārtības noteikumiem un Nīderlandē ārvalstniekam esot iespējams izvirzīt pamatus, kas balstīti uz viņam piemēroto aizturēšanas pasākumu likumības nosacījumu pārkāpumu.
- 33 Saskaņā ar procesuālās autonomijas principu dalībvalstīm esot tiesības aizliegt valsts tiesām pēc savas ierosmes izvirzīt faktus vai pamatus, veicot trešo valstu valstspiederīgo aizturēšanas pasākumu pārbaudi tiesā.
- 34 Šis aizliegums neapdraud efektivitātes principu, jo šiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir ātra un bezmaksas piekļuve tiesai un tie var izvirzīt visus pamatus, ko viņi vēlas.
- 35 Minētais aizliegums arī neapdraudot līdzvērtības principu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka tās interpretācija par *Awb* 8:69. panta 2. un 3. punkta piemērošanas jomu attiecas uz visām administratīvajām procedūrām, nevis konkrēti uz aizturēšanas pasākumu procedūrām. Saskaņā ar šo interpretāciju minētā panta 2. punkts nozīmē, ka tiesai attiecīgās personas izvirzītie pamati ir jāpārformulē juridiskā valodā, un minētā panta 3. punkts – ka tiesa var neaprobežoties ar lietas dalībnieku norādītajiem faktiem. Tomēr no lietas dalībniekiem tiek sagaidīts, ka tie iesniedz *prima facie* pierādījumus un tiesa vēlāk var mēģināt papildināt šos pierādījumus, piemēram, izsaucot lieciniekus.
- 36 Iesniedzējtiesa piebilst, ka Direktīvā 2008/115, Direktīvā 2013/33 un Regulā Nr. 604/2013 konkrēti paredzētās garantijas aizturēšanas jomā Nīderlandes likumdevējs ir ieviesis citastarp ar *Vw* 94. pantu. Proti, šajā normā esot garantēts, ka ikviens aizturēšanas pasākums ir pakļauts tiesas pārbaudei.
- 37 Šādos apstākļos *Raad van State* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai, pamatojoties uz Savienības tiesībām, it īpaši [Direktīvas 2008/115] 15. panta 2. punktu un [Direktīvas 2013/33] 9. pantu, skatot tos kopsakarā ar [Hartas] 6. pantu, tiesnesim ir pienākums pēc savas ierosmes veikt pārbaudi, līdz ar to viņam pēc savas ierosmes (*ex officio*) ir jāizvērtē, vai ir izpildīti visi aizturēšanas nosacījumi, tostarp nosacījumi, kuru izpildi ārvalstnieks nav apstrīdējis, lai gan viņam bija iespēja to darīt?”

Tiesvedība attiecībā uz X (C-39/21)

- 38 X ir Marokas valstspiederīgais, kurš dzimis 1973. gadā. Ar 2020. gada 1. novembra lēmumu valsts sekretārs viņu aizturēja, pamatojoties uz Vw 59. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kas ir viena no tiesību normām, ar kurām Direktīva 2008/115 tika transponēta Nīderlandes tiesībās. Šis aizturēšanas pasākums esot bijis pamatots ar sabiedriskās kārtības aizsardzību, jo esot pastāvējis risks, ka X varētu izvairīties no pārbaudēm un likt šķēršļus viņa izraidīšanai.
- 39 Ar 2020. gada 14. decembra spriedumu *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā), noraidīja X celto prasību attiecībā pret šo aizturēšanas pasākumu.
- 40 2021. gada 8. janvārī X vērsās *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) ar prasību pret šī paša aizturēšanas pasākuma turpināšanu. Prasības pamatojumam viņš norādīja, ka izraidīšana saprātīgā termiņā nav iespējama.
- 41 Iesniedzējtiesa precizē, ka tai ir jāizvērtē šis turpināšanas tiesiskums tikai attiecībā uz laikposmu no 2020. gada 8. decembra. X aizturēšanas likumība laikposmā pirms šī datuma esot izvērtēta tās 2020. gada 14. decembra spriedumā.
- 42 Šī tiesa vēlas saņemt skaidrojumus par prasībām, kas izriet no Savienības tiesībām par aizturēšanas pasākumu tiesiskuma pārbaudes tiesā intensitāti.
- 43 Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka uz prasībām, ko trešo valstu valstspiederīgie cēluši par valsts sekretāra noteiktajiem aizturēšanas pasākumiem, attiecas Nīderlandes administratīvās tiesības un ka Awb 8:69. panta 1. punktā tiesām, kas izskata šādas prasības, ir noteikts pienākums lemt, pamatojoties uz šīm prasībām, iesniegtajiem dokumentiem, iepriekšēju izmeklēšanu un lietas izskatīšanu tiesas sēdē.
- 44 Šo noteikumu, protams, precizējot šī panta 2. un 3. punkts, saskaņā ar kuriem tiesa pēc savas ierosmes papildina ar tiesību jautājumiem saistītos pamatus un pēc savas ierosmes var papildināt faktus. *Raad van State* (Valsts padome) tomēr izmantojot īpaši šauru šo punktu interpretāciju, saskaņā ar kuru tiesai pēc savas ierosmes ir tiesības pārbaudīt vienīgi, vai ir ievēroti noteikumi par jurisdikciju, iespēju vērsties tiesā un tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu. Tādējādi, veicot aizturēšanas pasākuma likumības pārbaudi pēc būtības, tiesām esot aizliegts pēc savas ierosmes norādīt uz tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem. Šis aizliegums esot piemērojams arī tad, ja ieinteresētā persona ir neaizsargāta persona, piemēram, nepilngadīgais.
- 45 Iesniedzējtiesa norāda, ka gadījumā, ja tiesnesis, kas izskata lietu par prasību, kura celta attiecībā uz aizturēšanas pasākumu, tomēr pēc savas ierosmes norāda uz tiesiskiem vai faktiskiem apstākļiem, valsts sekretārs šo spriedumu sistemātiski pārsūdz *Raad van State* (Valsts padome) un šī apelācijas sūdzība vienmēr tiek apmierināta.
- 46 Iesniedzējtiesa precizē, ka šajā gadījumā par laikposmu pēc 2020. gada 8. decembra tās rīcībā ir pusi lappuses garš pārrunu ziņojums un ar 2021. gada 8. janvārī datēts papildu ziņojums veidlapas formā, kurā ir norādīti konkrēti pasākumi, ko Nīderlandes iestādes ir veikušas, lai izraidītu attiecīgo personu.

- 47 Šī tiesa uzskata, ka no tik maza apjoma lietas materiāliem nav iespējams secināt visus faktus, kam ir nozīme, lai izvērtētu, vai aizturēšanas turpināšana ir likumīga. Tā norāda, ka pamatlīdētā tā vēlas noskaidrot, vai Nīderlandes iestādes ir pienācīgi izvērtējušas iespēju piemērot mazāk ierobežojošu pasākumu. Tā arī vēlētos noskaidrot, kādi pakalpojumi pastāv aizturēšanas centrā, lai palīdzētu X cīnīties ar atkarību, no kuras viņš cieš un ko viņš ir norādījis savā prasībā.
- 48 Tā kā iesniedzējtiesa nav tiesīga pēc savas ierosmes izskatīt šādus jautājumus, tā uzskata, ka tai ir liegta iespēja izvērtēt attiecīgā aizturēšanas pasākuma turpināšanas likumību, ņemot vērā visus atbilstīgos elementus. Šādu situāciju varot uzskatīt par nesaderīgu ar Hartas 47. pantā noteiktajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību vēl jo vairāk tādēļ, ka neesot iespējams iesniegt apelācijas sūdzību par spriedumiem par aizturēšanas pasākumu turpināšanu. Lai tiesību aizsardzība tiesā šādās lietās būtu efektīva, iesniedzējtiesa uzskata, ka tiesnesim ir jāspēj pilnībā nodrošināt Hartas 6. pantā paredzēto pamattiesību uz brīvību ievērošana.
- 49 Tāpat iesniedzējtiesa uzsver, ka attiecībā uz pienākumu norādīt pamatojumu saskaņā ar *Awb* 8:77. panta 1. punkta b) apakšpunktu *Vw* 91. panta 2. punktā ir paredzēts izņēmums, atbilstoši kuram *Raad van State* (Valsts padome), apelācijas instancē lemjot par spriedumiem attiecībā uz aizturēšanu, var pieņemt nolēmumu, izmantojot saīsinātu pamatojumu, kas būtībā aprobežojas ar konstatējumu, ka attiecīgā persona nav izvirzījusi pamatotus iebildumus.
- 50 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šāds izņēmums liedz attiecīgajām personām tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību. Tā uzskata, ka Hartas 47. pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka iespēja vērsties tiesā ārvalstnieku tiesību jomā ietver arī tiesību uz tiesas, kas lemj otrajā un pēdējā instancē, pamatotu nolēmumu pēc būtības.
- 51 Šādos apstākļos *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai, ņemot vērā Hartas 47. pantu, skatot to kopsakarā ar tās 6. un 53. pantu, un ņemot vērā [Direktīvas 2008/115] 15. panta 2. punkta b) apakšpunktu, [Direktīvas 2013/33] 9. panta 3. punktu un [Regulas Nr. 604/2013] 28. panta 4. punktu, dalībvalstīm ir atļauts tiesvedību, kuras ietvaros var tikt apstrīdēta iestāžu noteikta ārvalstnieka aizturēšana, veidot tādējādi, ka tiesnesim, kas izskata lietu, nav atļauts pēc savas ierosmes pārskatīt un izvērtēt visus aizturēšanas likumības aspektus un, pēc savas ierosmes konstatējot, ka aizturēšana ir nelikumīga, šo nelikumīgo aizturēšanu nekavējoties pārtraukt un noteikt šī ārvalstnieka nekavējošu atbrīvošanu? Ja Tiesa uzskata, ka šāds valsts tiesiskais regulējums nav saderīgs ar Savienības tiesībām, vai tas arī nozīmē, ka gadījumā, ja minētais ārvalstnieks lūdz [tiesnesi] to atbrīvot, tam vienmēr ir pienākums pēc savas ierosmes aktīvi un padziļināti pārbaudīt un izvērtēt visus atbilstošos attiecīgā aizturēšanas pasākuma likumības faktus un apstākļus?
- 2) Vai, ņemot vērā Hartas 24. panta 2. punktu, skatot to kopsakarā ar Direktīvas 2008/115 3. panta 9. punktu, [Direktīvas 2013/33] 21. pantu un [Regulas Nr. 604/2013] 6. pantu, atbilde uz pirmo jautājumu ir atšķirīga, ja ārvalstnieks, kuru attiecīgās iestādes ir aizturējušas, ir nepilngadīgs?
- 3) Vai no tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas garantētas [Hartas] 47. pantā, skatot to kopsakarā ar [tās] 6. un 53. pantu, un ņemot vērā [Direktīvas 2008/115] 15. panta 2. punkta b) apakšpunktu, [Direktīvas 2013/33] 9. panta 3. punktu un [Regulas Nr. 604/2013] 28. panta 4. punktu, izriet, ka jebkuras instances tiesnesim, kas izskata lietu, ja ārvalstnieks lūdz šo tiesnesi atcelt viņam piemēroto aizturēšanas pasākumu un viņu atbrīvot, ikvienam lēmumam

par šo lūgumu jāsniedz atbilstošs pamatojums pēc būtības, ja pārsūdzība tostarp ir tikusi strukturēta tā, kā tas ir paredzēts Nīderlandē? Gadījumā, ja Tiesa tādu valsts tiesu praksi, saskaņā ar kuru tiesa otrajā un tālāk pēdējā instancē var aprobežoties ar lēmuma pieņemšanu, šajā ziņā nenorādot nekādu pamatojumu pēc būtības, ņemot vērā veidu, kādā šī pārsūdzība Nīderlandē turklāt ir strukturēta, uzskata par nesaderīgu ar Savienības tiesībām, vai tas tad nozīmē, ka, ņemot vērā ārvalstnieka neaizsargāto stāvokli, svarīgās iesaistītās intereses procedūrās ārvalstnieku tiesību jomā un konstatējumu, ka šīs procedūras, kas tiesību aizsardzības ziņā atšķiras no visām citām administratīvajām procedūrām, ārvalstniekam paredz tādas pašas zemas procesuālās garantijas kā aizturēšanas procedūra, šādas tiesas, kas pieņem lēmumu otrajā un tādējādi pēdējā instancē patvēruma lietās un parastajās ārvalstnieku lietās, pilnvaras arī ir jāuzskata par nesaderīgām ar Savienības tiesībām? Vai, ņemot vērā Hartas 24. panta 2. punktu, atbilde uz šiem jautājumiem ir atšķirīga, ja ārvalstnieks, kurš tiesā apstrīd iestāžu lēmumu ārvalstnieku tiesību jomā, ir nepilngadīgs?”

Tiesvedība Tiesā

- 52 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 107. panta 1. punktu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurā ir izvirzīts viens vai vairāki jautājumi par jomām, kas saistītas ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, pēc iesniedzējtiesas pieteikuma vai izņēmuma kārtā pēc Tiesas ierosmes var tikt piemērota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība.
- 53 Tā kā lietā C-39/21 X ir aizturēts un tādējādi viņam dienā, kad *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) iesniedza lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, bija liegta brīvība, šī tiesa lūdza piemērot minēto tiesvedības veidu.
- 54 2021. gada 25. februārī Tiesas piektā palāta pēc tiesneša referenta priekšlikuma, uzklaušījusi ģenerāladvokātu, nolēma apmierināt šo lūgumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu lietā C-39/21.
- 55 Ņemot vērā lietu C-704/20 un C-39/21 daļējo saistību, tā pēc savas ierosmes nolēma piemērot šo tiesvedības veidu arī lietā C-704/20.
- 56 Tā arī nolēma nodot šīs lietas atpakaļ Tiesai, lai iedalītu tās virspalātai.
- 57 Turklāt minētās lietas tika apvienotas tiesvedības rakstveida un mutvārdu daļā, kā arī sprieduma taisīšanai.
- 58 2021. gada 31. martā *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) paziņoja Tiesai, ka tā ar 2021. gada 26. marta starplēmumu ir izbeigusi X aizturēšanu.
- 59 Ņemot vērā šo informāciju, Tiesa konstatēja, ka steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanai paredzētie nosacījumi vairs nav izpildīti, un nolēma, ka lietas C-704/20 un C-39/21 ir jāuzskata parastā tiesvedības kārtībā.

- 60 Pēc tam *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) informēja Tiesu, ka ar 2021. gada 26. aprīļa lēmumu tā ir piešķirusi X kompensāciju, pamatojoties uz to, ka viņa aizturēšana ir bijusi nelikumīga un ka tā viņam ir radījusi kaitējumu. Tomēr šī tiesa, gaidot Tiesas atbildes uz saviem prejudiciālajiem jautājumiem, apturēja tiesvedību par to, vai X ir tiesības uz palielinātu kompensāciju.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 61 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi atbilstoši pašas konstatētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesai ir iespējams atteikties lemt par valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Lietā C-39/21 nepilngadīgā aizturēšanas problēma, uz kuru *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) ir atsaukusies otrajā prejudiciālajā jautājumā, ir hipotētiska. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā nepārprotami izriet, ka X, kurš ir dzimis 1973. gadā un kurš tādējādi ir pilngadīgs, ir vienīgā persona, uz kuru attiecas tiesvedība, kurā tika iesniegts šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 63 Līdz ar to atbilde uz otro lietā C-39/21 uzdoto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesai nebūtu noderīga pamatlietas atrisināšanā, bet Tiesai būtu jāsniedz konsultatīvs atzinums. Tāpēc otrais prejudiciālais jautājums nav pieņemams.
- 64 Turklāt attiecībā uz trešo lietā C-39/21 uzdoto prejudiciālo jautājumu ir jānorāda, ka tas būtībā attiecas uz to, vai valsts tiesa, kas vajadzības gadījumā lemj apelācijas instancē lietā par aizturēšanas pasākuma piemērošanas likumības pārbaudi, var aprobežoties ar saīsinātu pamatojumu.
- 65 Kā secināms no šī sprieduma 40. un 48. punktā apkopotās informācijas, kas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-39/21, *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) pirmajā un pēdējā instancē lemj par X piemērotā aizturēšanas pasākuma turpināšanu.
- 66 Lai gan šī tiesa šī sprieduma 49. un 50. punktā apkopotajos apsvērumos, protams, ir izklāstījusi, ka Nīderlandes tiesībās ir atļauts pārsūdzēt lēmumu par aizturēšanu *Raad van State* (Valsts padome), tomēr jautājums par šīs pēdējās minētās tiesas pienākuma norādīt pamatojumu apjomu šādā situācijā ir tīri hipotētisks šajā tiesvedībā, kas norisinās *rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hāgas tiesa, tiesas sēžu vieta Hertogenbosā) un pirmajā un pēdējā instancē attiecas uz konkrētā aizturēšanas pasākuma turpināšanu.

- 67 Līdz ar to Tiesas atbilde uz trešo lietā C-39/21 uzdoto prejudiciālo jautājumu nav pamatota ar strīda atrisināšanas nepieciešamību lietā, kuru izskata iesniedzējtiesa (šajā ziņā skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz un Prokurator Generalny*, C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 68 Vēl ir jāprecizē, ka, neraugoties uz lietu C-704/20 un C-39/21 daļēju saistību, kā arī lēmumu apvienot šīs abas lietas, trešo jautājumu, kas uzdots lietā C-39/21, nevar izskatīt, izskatot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-704/20.
- 69 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD 267. pantā noteiktajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā vienīgi valsts tiesai, kura iztiesā lietu un kurai jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir jāizvērtē, ņemot vērā lietas īpatnības, gan Tiesai uzdodamo jautājumu nepieciešamība, gan to nozīmīgums (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *Consorzio Italian Management un Catania Multiservizi*, C-561/19, EU:C:2021:799, 35. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Šī pastāvīgā judikatūra netiktu ievērota, ja Tiesa piekristu atbildēt uz prejudiciālu jautājumu, ar kuru tiesa, kas uz to ir uzdevusi, nelūdz Savienības tiesību interpretāciju, lai atrisinātu tajā izskatāmo lietu, bet vēlas papildināt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi cita tiesa.
- 70 No tā izriet, ka arī trešais lietā C-39/21 uzdotais prejudiciālais jautājums nav pieņemams.

Par lietas būtību

- 71 Ar lietā C-704/20 uzdoto jautājumu un pirmo lietā C-39/21 uzdoto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 2. un 3. punkts, Direktīvas 2013/33 9. panta 3. un 5. punkts un Regulas Nr. 604/2013 28. panta 4. punkts, lasot tos kopsakarā ar Hartas 6. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesu iestādei, pārbaudot, vai ir ievēroti no Savienības tiesībām izrietošie trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanas likumības nosacījumi, pēc savas ierosmes ir jānorāda uz iespējama kāda likumības nosacījuma neizpildi, pat ja attiecīgā persona uz to nav atsaukusies.
- 72 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jāatgādina, ka jebkura trešās valsts valstspiederīgā aizturēšana saskaņā ar Direktīvu 2008/115 atgriešanas procedūrā pēc nelikumīgas uzturēšanās, saskaņā ar Direktīvu 2013/33 starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas ietvaros vai arī saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013 saistībā ar šādas aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu, ir būtiska iejaukšanās Hartas 6. pantā paredzētajās tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor*, C-528/15, EU:C:2017:213, 40. punkts, un 2020. gada 25. jūnijs, *Ministerio Fiscal* (Iestāde, kas var pieņemt starptautiskās aizsardzības pieteikumus), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 105. punkts).
- 73 Proti, kā tas ir paredzēts Direktīvas 2013/33 2. panta h) punktā, aizturēšanas pasākums ir pieteikuma iesniedzēja ieslodzīšana noteiktā vietā. No šīs tiesību normas formulējuma, tapšanas vēstures un konteksta – turklāt ņemot vērā, ka tās saturs turklāt ir attiecināms uz Direktīvā 2008/115 un Regulā Nr. 604/2013 ietverto jēdzienu “aizturēšana” – izriet, ka aizturēšana nozīmē, ka attiecīgajai personai pastāvīgi jāuzturas norobežotā un slēgtā teritorijā, tādējādi izolējot šo personu no pārējiem iedzīvotājiem un liedzot tai pārvietošanās brīvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 217.–225. punkts).

- 74 Taču aizturēšanas pasākumu Direktīvas 2008/115, Direktīvas 2013/33 un Regulas Nr. 604/2013 izpratnē mērķis ir nevis kriminālvajāšana vai sodīšana par noziedzīgiem nodarījumiem, bet gan šajos instrumentos – attiecīgi atgriešanas, starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanas un trešo valstu valstspiederīgo pārsūtīšanas jomā – izvirzīto mērķu sasniegšana.
- 75 Paturot prātā, cik būtiska ir šī iejaukšanās Hartas 6. pantā nostiprinātajās tiesībās uz brīvību un ņemot vērā šo tiesību nozīmīgumu, kompetentajām valsts iestādēm atzītās pilnvaras aizturēt trešo valstu valstspiederīgos ir stingri reglamentētas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 30. jūnijs, *Valstybės sienos apsaugos tarnyba u.c.*, C-72/22 PPU, EU:C:2022:505, 83. un 86. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra). Tādējādi aizturēšanas pasākums var tikt noteikts vai turpināts, tikai ievērojot vispārīgos un abstraktos noteikumus, kuros ir paredzēti tā nosacījumi un kārtība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 10. marts, *Landkreis Gifhorn*, C-519/20, EU:C:2022:178, 62. punkts).
- 76 Vispārīgajos un abstraktajos noteikumos kā Savienības kopīgie standarti ir ietverti aizturēšanas nosacījumi, kuri paredzēti Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punktā, 2. punkta otrajā daļā, 4., 5. un 6. punktā, Direktīvas 2013/33 8. panta 2. un 3. punktā, 9. panta 1., 2. un 4. punktā un Regulas Nr. 604/2013 28. panta 2., 3. un 4. punktā. Šie noteikumi neskar tos noteikumus, kas ir ietverti citās šo instrumentu normās, kurās ir precizēti aizturēšanas apstākļi noteiktās situācijās un kurām nav nozīmes pamatlietās, piemēram, saistībā ar nepilngadīgo aizturēšanu.
- 77 Minētie Direktīvas 2008/115, Direktīvas 2013/33 un Regulas Nr. 604/2013 noteikumi, no vienas puses, un valsts tiesību normas, ar kurām tie tiek īstenoti, no otras puses, ir no Savienības tiesībām izrietošie standarti, kuros ir noteikti aizturēšanas likumības nosacījumi, tostarp no Hartas 6. panta skatpunkta.
- 78 Konkrēti – attiecīgās trešās valsts valstspiederīgais, kā precizēts Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta pirmajā daļā, Direktīvas 2013/33 8. panta 2. punktā un Regulas Nr. 604/2013 28. panta 2. punktā, nevar tikt aizturēts, ja var efektīvi piemērot mazāk stingru pasākumu.
- 79 Ja izrādās, ka šī sprieduma 77. punktā norādītie aizturēšanas likumības nosacījumi nav bijuši vai vairs netiek izpildīti, attiecīgā persona, kā to turklāt skaidri norāda Savienības likumdevējs Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta ceturtajā daļā un 4. punktā un Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punkta otrajā daļā, ir nekavējoties jāatbrīvo.
- 80 Tā tas it īpaši ir tad, ja tiek konstatēts, ka attiecīgā gadījumā atgriešanas, starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas vai pārsūtīšanas procedūra vairs netiek īstenota ar pienācīgu rūpību.
- 81 Otrkārt, runājot par dalībvalstī aizturēto trešo valstu valstspiederīgo tiesībām uz tiesību efektīvu aizsardzību, no iedibinātās judikatūras izriet, ka saskaņā ar Hartas 47. pantu dalībvalstīm ir jānodrošina no Savienības tiesību sistēmas izrietošo individuālo tiesību efektīva aizsardzība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 142. punkts).
- 82 Attiecībā uz aizturēšanu Savienības kopējie standarti tiesību aizsardzības jomā ir ietverti Direktīvas 2008/115 15. panta 2. punkta trešajā daļā un Direktīvas 2013/33 9. panta 3. punktā. Pēdējā minētā norma atbilstoši Regulas Nr. 604/2013 28. panta 4. punktam ir piemērojama arī šajā regulā reglamentētajās pārsūtīšanas procedūrās.

- 83 Atbilstoši šīm normām, kuras aplūkojamajā jomā materializē Hartas 47. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (spriedums, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 289. punkts), katrai dalībvalstij, gadījumam, kad aizturēšanas pasākumu uzdod īstenot administratīva iestāde, ir jāparedz šīs aizturēšanas likumības “paātrināta” pārbaude tiesā vai nu *ex officio*, vai pēc attiecīgās personas lūguma.
- 84 Attiecībā uz aizturēšanas pasākuma turpināšanu Direktīvas 2008/115 15. panta 3. punktā un Direktīvas 2013/33 9. panta 5. punktā, kurš, pamatojoties uz Regulas Nr. 604/2013 28. panta 4. punktu, ir piemērojams arī šajā regulā reglamentētajās pārsūtīšanas procedūrās, ir paredzēta regulāra pārskatīšana vai pārbaude. Saskaņā ar šīm tiesību normām šādi pārskatīšanai vai pārbaudei ir jānotiek “ik pēc saprātīga laika posma” un tai ir jāattiecas uz to, vai aizturēšanas likumības nosacījumi joprojām ir izpildīti. Direktīvā 2013/33 vai Regulā Nr. 604/2013 paredzētā aizturēšanas gadījumā šīs regulārās pārbaudes visos gadījumos ir jāveic tiesu iestādei, savukārt Direktīvā 2008/115 ir noteikts, ka šai iestādei ir jāveic pārskatīšanas pārbaude gadījumā, ja aizturēšanas laikposms tiek pagarināts.
- 85 Tā kā Savienības likumdevējs bez izņēmuma prasa, lai aizturēšanas likumības nosacījumu izpildes pārbaude tiktu veikta “ik pēc saprātīga laika posma”, kompetentajai iestādei minētā pārbaude ir jāveic pēc savas ierosmes, pat ja ieinteresētā persona to nav lūgusi.
- 86 Kā izriet no visiem šiem noteikumiem, Savienības likumdevējs ir paredzējis ne vien kopīgus materiālos standartus, bet ieviesis arī kopīgus procesuālos standartus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka katrā dalībvalstī pastāv sistēma, kas ļauj kompetentajai tiesu iestādei vajadzības gadījumā pēc *ex officio* pārbaudes atbrīvot attiecīgo personu, tiklīdz izrādās, ka tās aizturēšana nav vai vairs nav likumīga.
- 87 Lai šāda aizsardzības sistēma efektīvi nodrošinātu atbilstību stingrajiem nosacījumiem, kuriem jāatbilst Direktīvā 2008/115, Direktīvā 2013/33 vai Regulā Nr. 604/2013 minētā aizturēšanas pasākuma likumībai, kompetentajai tiesu iestādei ir jābūt iespējai lemt par visiem faktiskajiem un juridiskajiem elementiem, kas ir būtiski šīs likumības pārbaudei. Šajā nolūkā tai ir jāvar ņemt vērā faktiskos apstākļus un pierādījumus, kurus iesniegusi administratīvā iestāde, kas ir izdevusi sākotnējo aizturēšanas rīkojumu. Tai ir arī jāvar ņemt vērā faktus, pierādījumus un apsvērumus, ko tai varētu būt iesniegusi attiecīgā persona. Turklāt tai ir jāvar izpētīt jebkādos citus apstākļus, kas ir būtiski lēmuma pieņemšanai, gadījumā, ja tā to uzskatītu par nepieciešamu. Šai iestādei piešķirtās pārbaudes pilnvaras nekādā ziņā nevar tikt aprobežotas tikai ar administratīvās iestādes iesniegto pierādījumu pārbaudi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 5. jūnijs, *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 62. un 64. punkts, kā arī 2022. gada 10. marts, *Landkreis Gifhorn*, C-519/20, EU:C:2022:178, 65. punkts).
- 88 Kā ģenerālvokāts būtībā ir norādījis secinājumā 95. punktā – ņemot vērā, cik nozīmīgas ir tiesības uz brīvību, būtisko iejaukšanos šajās tiesībās, ko rada aizturēšana tādu iemeslu dēļ, kas nav kriminālvajāšana vai sodīšana par noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī Savienības likumdevēja noteiktajos kopējos standartos uzsvērtā augsta līmeņa tiesiskās aizsardzības prasību, kas ļauj ievērot obligāto prasību atbrīvot šādu personu, ja aizturēšanas likumības nosacījumi nav vai vairs nav izpildīti, – kompetentajai tiesu iestādei ir jāizmanto visi tai zināmie elementi, it īpaši fakti, kas ir papildināti vai precizēti saistībā ar procesuālajiem pasākumiem, kurus tā uzskatītu par nepieciešamiem veikt, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, un, balstoties uz šiem elementiem, attiecīgā gadījumā jākonstatē, ka nav ievērots kāds likumības nosacījums, kas izriet no Savienības

tiesībām, pat ja attiecīgā persona nav norādījusi uz šo neievērošanu. Šis pienākums neietekmē pienākumu tiesu iestādei, kurai pēc savas ierosmes ir jānorāda uz šādu likumības nosacījumu, aicināt puses izteikties par šo nosacījumu saskaņā ar sacīkstes principu.

- 89 Šajā ziņā it īpaši nevar piekrist tam, ka dalībvalstīs, kurās lēmumus par aizturēšanu pieņem administratīva iestāde, pārbaude tiesā neietver to, ka tiesu iestāde, pamatojoties uz šā sprieduma iepriekšējā punktā minētajiem apstākļiem pārbauda tāda likumības nosacījuma izpildi, uz kura neievērošanu attiecīgā persona nav norādījusi, kaut arī dalībvalstīs, kurās lēmumi par aizturēšanu jāpieņem tiesu iestādei, šai tiesu iestādei ir jāveic šāda pārbaude pēc savas ierosmes, pamatojoties uz minētajiem apstākļiem.
- 90 Šā sprieduma 88. punktā sniegtā interpretācija nodrošina, ka pamattiesību uz brīvību aizsardzība tiesā tiek nodrošināta efektīvi visās dalībvalstīs, neatkarīgi no tā, vai tās paredz sistēmu, kurā lēmumu par aizturēšanu pieņem administratīva iestāde, veicot pārbaudi tiesā, vai sistēmu, kurā šo lēmumu tieši pieņem tiesu iestāde.
- 91 Šo interpretāciju neatspēko *Raad van State* (Valsts padome) citētā Tiesas judikatūra, saskaņā ar kuru, atbilstoši principam, ka iniciatīva lietā ir lietas dalībniekiem, Savienības tiesības neuzliek valsts tiesām pienākumu pēc savas ierosmes izvirzīt pamatus, kas saistīti ar Savienības tiesību normu pārkāpumu, ja, izskatot šos pamatus, tām būtu jāpārsniedz pušu noteiktās tiesvedības robežas, balstoties uz citiem faktiem un apstākļiem, nevis tiem, ar kuriem savu prasījumu ir pamatojis minēto tiesību normu piemērošanā ieinteresētais lietas dalībnieks (it īpaši skat. spriedumus, 1995. gada 14. decembris, *van Schijndel* un *van Veen*, C-430/93 un C-431/93, EU:C:1995:441, 21. un 22. punkts; 2007. gada 7. jūnijs, *van der Weerd* u.c., no C-222/05 līdz C-225/05, EU:C:2007:318, 35. un 36. punkts, kā arī 2021. gada 7. septembris, *Klaipėdos regiono atlieku tvarkymo centras*, C-927/19, EU:C:2021:700, 145. punkts).
- 92 Savienības likumdevēja ieviestais stingrais aizturēšanas un aizturēšanas pasākuma turpināšanas regulējums rada situāciju, kas ne visos aspektos līdzinās administratīvam strīdam, kurā strīda iniciatīva un tā robežu noteikšana ir atstāta pušu ziņā.
- 93 Līdz ar to tiesu iestāžu, kas ir atbildīgas par aizturēšanas pasākumu likumības pārbaudi, pienākums pēc savas ierosmes, pamatojoties uz šī sprieduma 88. punktā minētajiem elementiem, norādīt uz Savienības tiesībās noteikta šī pasākuma likumības nosacījuma neievērošanu, ir jāpilda neatkarīgi no šī sprieduma 91. punktā minētās judikatūras, kā arī no jautājuma, ko *Raad van State* (Valsts padome) ir uzdevusi, balstīdamās uz 2007. gada 7. jūnija spriedumu *van der Weerd* u.c. (no C-222/05 līdz C-225/05, EU:C:2007:318, 29.–31. punkts), par to, vai attiecīgās tiesību normas ir sabiedriskās kārtības noteikumi.
- 94 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz lietā C-704/20 uzdoto jautājumu un pirmo lietā C-39/21 uzdoto jautājumu būtībā ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 15. panta 2. un 3. punkts, Direktīvas 2013/33 9. panta 3. un 5. punkts un Regulas Nr. 604/2013 28. panta 4. punkts, lasot tos kopsakarā ar Hartas 6. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka, tiesu iestādei, pārbaudot, vai ir izpildīti no Savienības tiesībām izrietošie trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanas likumības nosacījumi, pēc savas ierosmes un pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem lietas materiāliem, kas tajā notiekošā sacīkstes procesa laikā tikuši papildināti vai precizēti, ir jānorāda uz iespējamu likumības nosacījuma neizpildi, pat ja attiecīgā persona uz to nav atsaukusies.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 95 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 2. un 3. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai, 9. panta 3. un 5. punkts, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, 28. panta 4. punkts, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. un 47. pantu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka:

tiesu iestādei, pārbaudot, vai ir izpildīti Savienības tiesībās ietvertie trešās valsts valstspiederīgā aizturēšanas likumības nosacījumi, pēc savas ierosmes un pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem lietas materiāliem, kas tajā notiekošā sacīkstes procesa laikā tikuši papildināti vai precizēti, ir jānorāda uz iespējamu likumības nosacījuma neizpildi, pat ja attiecīgā persona uz to nav atsaukusies.

[Paraksti]